

1. Můj pobyt v USA v letech 1923-24

V roce 1924 byly mé vyhlídky na zápas o mistrovství světa ještě velmi nejasné. I když jsem už Capablancovi poslal výzvu, necítil jsem se k našemu střetnutí plně zralý. V mnoha oblastech, zejména v technice, byl Capablanca v té době bezesporu lepší než já a mezi jeho soupeři zaujímal stále první místo Lasker. Myšlenka na uspořádání jejich odvetného zápasu, která velmi zajímala šachový svět, byla pro mé plány překážkou. Proto měla má výzva jediný cíl – zabezpečit mi kandidaturu do budoucna. Capablanca přijal mé ambice zcela korektně, ale značně chladně, a bylo mi jasné, že s uskutečněním našeho zápasu v blízké budoucnosti počítat nemohu. S tím větší pečlivostí jsem se proto začal věnovat svému dalšímu zdokonalování a nezanedbal jsem k tomu jedinou příležitost.

Tato kapitola obsahuje mé partie ze simultánek a proti konzultantům. Simultánky mají pro šachového mistra zcela konkrétní hodnotu. Z hlediska teorie zahájení a techniky jsou užitečnou přípravou na vážné individuální partie. Je pravda, že mistři hrají v simultánskách s mnohem slabšími soupeři, ale je třeba vzít v úvahu přísloví: „Kolik hlav, tolik myšlenek“. Dokonce i mezi slabšími hráči se nesporně najdou lidé, kteří v pravou chvíli najdou správný plán, důmyslnou obranu či nečekaný manévr a přivedou tak mistra k novým idejím, zatímco jiní mu díky svým chybám dají možnost procvičit se v bystrém využívání soupeřových nepřesností. Totéž lze říci i o partiích s konzultanty. Zde mistr buď hraje proti skupině konzultantů, nebo je sám součástí skupiny, která bojuje s jinou. V obou případech má obvykle co do činění se zkušenými šachisty, což ho nutí, aby byl opatrný a všímavý. Hlavní rozdíl mezi těmito partiemi a partiemi individuálními je následující: jak soupeři, tak i spojenci mohou originalitou svého myšlení nebo temperamentu ovlivnit myšlení mistra a obohatit jeho zkušenost.

Po ukončení turné po Spojených státech, které trvalo pět měsíců, jsem se, jak je známo, zúčastnil turnaje velmistrů v New Yorku v roce 1924, který pro mne byl rozčarováním. Je pravdou, že jsem ho začal hrát za nepříznivých podmínek, protože jsem právě před tím ukončil zmíněné turné, během něhož jsem procestoval celou Severní Ameriku. Byl jsem z šachů unavený a hned na začátku jsem díky špatné hře prohrál s Laskerem. Brzy jsem se vzpamatoval a v první polovině turnaje jsem byl 2., ale ve druhé polovině jsem dovolil, aby mne předběhl Capablanca. Ze sportovního hlediska jsem dosáhl velmi dobrého výsledku, protože jsem byl hned za oběma mistry světa, což vnitřně posílilo mé ambice, ale pokud šlo o mé mistrovství, zůstal jsem zcela neuspokojený. Měl jsem dojem, že nejen Lasker a Capablanca, ale i Réti vyhráli více lepších partií než já.

Nicméně na tomto turnaji jsem udělal jeden velmi potěšující poznatek, který pro mne byl skutečným objevem. Jednalo se o to, že v první partii se mnou mě Capablanca přehrál v zahájení, ve střední hře dosáhl vyhraného postavení a ve věžové koncepci si zachoval velkou část své převahy, ale nakonec přece jen vypustil vítězství z rukou a musel se spokojit s remízou. To mne vedlo k úvahám, co se s Capablancou dělo ve chvíli, kdy chtěl tuto partii vyhrát, aby dohnal

Laskera, který turnaj vedl a den předtím mne porazil. Byl jsem přesvědčen, že být na místě Capablancy, určitě bych tu partii dokázal vyhrát. Stručně řečeno, zpozoroval jsem u svého soupeře maličkou slabost: růst nejistoty v případech houževnatého odporu! Už dříve jsem si všiml, že se Capablanca čas od času dopouštěl malých nepřesností, ale neměl jsem tušení, že se tohoto nedostatku nemůže zbavit ani při plném vypětí sil. To bylo neobyčejně důležité odhalení pro budoucnost!

1. Aljechin – Spencer, sim, Liverpool 1923

Královská indická obrana

1. d4 Jf6 2. e4 d6 3. Jc3 Jbd7

Tento tah je jako příprava ke e7-e5 zbytečný. Réti se domníval, že i po okamžitém 3... e5 4. dxe5 dxe5 5. Dxd8+ má černý zcela vyhovující hru. Obvykle černý místo tahu v textu fianchettuje královského střelce a pak rošuje.

4. e4 e5

Strategická chyba, protože černý oslabuje pole d5. I teď bylo lepší g7-g6 a Sf8-g7.

5. Jf3

Zde má bílý na výběr z několika pokračování. Mezi jiným je docela silné 5. f4 s dalším Jg1-e2, g2-g3 a Sf1-g2.

5... g6 6. h3

Bílý brání pokračování Jf6-g4 a připravuje tím následující tah.

6... Sg7 7. Se3 De7

O něco lepší bylo 7... 0-0. Ale i v tomto případě by bílý mohl pomoci d4-d5 upevnit svou výhodu ve středu, aby se pak mohl začít věnovat přípravě průlomu c4-c5.

Tahem v textu chce černý vytvořit tlak na pole e4, ale tím bílému umožní, aby do hry aktivně zapojil svého dámského střelce.

8. Dc2 Jf8 9. Jd5

To není špatný tah, ale ještě lepší bylo nejdříve vyměnit na e5, což by černému velmi ztížilo obranu. Nyní černý nachází velmi duchaplný manévr.

9... Jxd5 10. cxd5 Jd7!

To je krásný tah, po němž černý obsadí pole e5. Je zřejmé, že pokračování 11. Dxc7 exd4 by bylo výhodné jen pro černého.

11. Sg5!

To je nejlepší odpověď.

11... f6

Ale ne 11... Sf6 pro 12. Sxf6 Dxf6 13. Dxc7 exd4 14. Sb5, což by bylo výhodné pro bílého.

12. Se3 exd4 13. Jxd4 Jc5 14. Sb5+ Kf7

Po 14... Sd7 15. Sxd7+ atd. by bílý převedl jezdce na e6.

15. f3 f5 16. 0-0!

Špatné by bylo 16. b4 fxe4! 17. bxc5 exf3.

16... f4 17. Sf2 a5

Černý se zatím zbavil všech nebezpečí, ale o vyrovnání se nedá vůbec mluvit, protože bílý nyní vyžene jezdce z c5, a pak bude pokračovat v útoku. Nakonec se mu dokonce podaří proniknout jezdcem na e6.

18. Vad1 Se5 19. b3

Ale ne hned 19. a3 pro 19... a4.

19... Vf8

Černý připravuje postup g6-g5.

20. a3 Kg8 21. b4 axb4 22. axb4 Ja6 23. Db3 g5 24. Vd2

To bílý nehraje proto, aby zde zdvojit věže, ale aby druhé věži uvolnil přístup na c1.

24... h5 25. Se2!

To je jediná obrana proti hrozcímu g5-g4. Současně s tím bílý také připravuje b4-b5.

25... Dg7

Opět hrozí g5-g4. Ale nyní jezdec vtrhne na e6.

26. Je6 Sxe6 27. dxe6

S hrozbou e6-e7+ a Se2-c4 se získá kvalita.

27... Vfe8 28. b5 Jb4!

Opět duchaplná obrana. Slabé by bylo 28... Jc5 pro 29. Sxc5 dxc5 30. Vd7 Ve7 31. Dd5.

29. Vc1

Bílý hrozí brát jezdce, což, samozřejmě, nebylo hned možné.

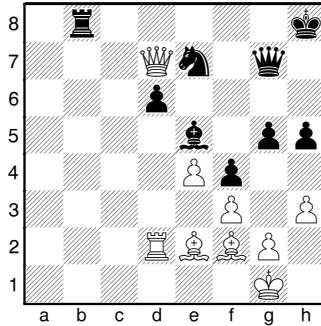
29... c5 30. bxc6 Jxc6 31. e7+!

To je předehra k přímému útoku na krále.

31... Kh8 32. Dxb7 Jxe7 33. Vb1 Vec8

To bílý hraje, aby v případě 33... Veb8 věž bral a měl za dámu dvě věže.

34. Dd7 Vcb8 35. Vxb8+ Vxb8

36. Vxd6!

Tím bílý láme pozici a současně s tím získává rozhodující výhodu.

36... Sxd6 37. Dxd6 Vb1+ 38. Kh2 Kh7

To je jediná obrana proti hrozbě Sf2-d4.

39. Sd3 Vb7 40. Sd4 Df7 41. e5+ Jg6 42. e6 De7

Po 42... Dc7 by následovalo 43. Df8.

43. De5 Kh6 44. Sxg6!

To ihned vyhrává, zatímco po 44. Df5 by mohlo ještě následovat 44... Jh4.

44... Kxg6 45. De4+ Kh6 46. Df5

Hrozí 47. Sf6.

46... De8 47. h4! Dg8

Nebo 47... gxh4 48. Dxf4+ a 49. De4+.

48. e7! Vb8 49. Se5

Černý se vzdal.

2. Aljechin – Morrison, sim, Leeds 1923

Královská indická obrana

1. d4 Jf6 2. Jf3 g6 3. c4 Sg7 4. g3 0-0 5. Sg2 d6 6. Jc3 Jg4

Tento tah není tak nesmyslný, jak by se mohlo na první pohled zdát, protože je založen na myšlence dosáhnout rychlým postupem pěšce „f“ jisté protihry v centu. Nicméně doporučit ho nelze, protože kromě ztráty času, která je s ním spojena, vytváří soupeři i vhodný cíl pro útok na královském křídle. Lepší jsou obvyklá pokračování 6... Jbd7 nebo 6... Jc6.

7. h3 Jh6 8. Sf4 f5 9. Dd2 Jf7 10. 0-0-0 Jc6 11. d5 e5

Jinou možností zde bylo 11... Jce5 12. Jxe5 Jxe5 13. Sxe5 Sxe5 14. f4 Sg7 15. e4 s lepší hrou bílého.

Index partií

Rejstřík Aljechinových soupeřů

Asztalos – 65	Mackenzie – 38	Sawyer – 8
Bogoljubov – 31	Marechal – 4	Seitz – 33
Blümich – 47	Marshall – 30	Shapiro – 9
Brinckmann – 63	Meck – 7	Shipley – 6
Capablanca – 67–100	Miseses – 28	Schwartz – 16
Carranza – 55	Molina – 57	Spencer – 1
Cartier – 4	Monsky – 13	Steiner – 11
Colle – 17, 20, 36	Morrison – 2	Tarrasch – 21
Davidson – 40	Nimcovič – 22, 48	Tartakower – 49, 62
Euwe – 59, 60, 61	Nolmann – 56	Te Kolste – 24
Frieman – 14	Opočenský – 19	Thomas – 26
Gabarain – 58	Phillips – 10	Treybal – 25, 39
Gruer – 5	Pinkus – 12	Unifrey – 4
Grünfeld – 42	Portela – 52	Villegas – 53
Ibanez Milian – 54	Potěmkin – 15	Yates – 34, 43, 64
Ilija – 51	Rabinovič I. – 29	Znosko Borovskij –
Janowski – 35	Réti – 23, 45	18, 37
Kmoch – 44, 66	Rubinstein – 32, 41,	
Kussman – 3	50	
Lovengrove – 5	Sämisch – 27, 46	

Rejstřík zahájení

Španělská hra – 5, 6, 7, 36, 55, 56, 63	Slovanská obrana – 8, 19, 24
Severní gambit – 14	Přijatý dámský gambit – 42
Střední gambit – 57	Čigorinova obrana – 17, 20
Italská hra – 21	Hra dámského pěšce – 35
Sicilská obrana – 11, 12, 52	Královská indická obrana – 1, 2, 16, 45, 47, 54, 60
Francouzská hra – 31, 34, 64, 67	Nimcovičova indická – 37, 59
Aljechinova obrana – 15, 18, 26, 28, 48	Dámská indická – 38, 41, 46, 50, 69
Caro-Kann – 62	Budapešťský gambit – 29, 33
Pircova obrana – 4	Holandská hra – 44, 61
Odmítnutý dámský gambit – 3, 9, 10, 13, 25, 30, 32, 39, 40, 51, 53, 65, 66, 68, 70–100	Benoni – 49
	Anglická hra – 22, 27, 43, 58
	Královské fianchetto – 23

Obsah

Aljechin a já	3
1. Můj pobyt v USA v letech 1923-24.....	5
2. Partie naslepo	22
3. Turnaje roku 1925: Paříž a Baden-Baden.....	44
4. Turnaje roku 1926: Hastings, Scarborough a Birmingham.....	84
5. Turnaje roku 1926: Semmering a Drážďany.....	100
6. Buenos Aires 1926	129
7. Partie s Euwem a Kecskemétský turnaj v roce 1927.....	143
8. Zápas s Capablancou	165
Tabulky	233
Aljechin Alexandr Alexandrovič	239
Aljechinovy výsledky	241
Vývoj ELO:	245
Index partií	254
Obsah	255